

АНДРИЋЕВ ИНСТИТУТ

ТРГ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ ББ

АНДРИЋГРАД

73240 Вишеград • Република Српска

тел: 058.62 09 12 • факс: 058.62 09 18

е-маил: info@andricevinstitut.org

Број: АИ-94-01/25

Датум: 29.01.2025. године.

На основу члана 17. Став 4) Закона о систему јавних служби (Сл. Гласник РС број 68/07 и 44/16) и члана 29.став д) Статута ЈУ „Анрићев институт“ у Вишеграду, Управни одбор на XIV сједници одржаној дана 29.01.2025. године, усвојио је:

ОДЛУКУ

о усвајању Извјештаја о раду ЈУ „Анрићев институт“ у Вишеграду у 2024. години

Члан 1.

Усваја се Извјештај о раду ЈУ „Анрићев Институт“ у Вишеграду у 2024. години.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Предсједник Управног одбора:
Матија Бећковић, академик

Достављено:

1. Оснивачима
2. Секретаријату
3. Управном одбору
4. а/а

АНДРИЋЕВ ИНСТИТУТ

ТРГ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ ББ

АНДРИЋГРАД

73240 Вишеград • Република Српска

тел: 058.62 09 12 • факс: 058.62 09 18

е-маил: info@andricevinstitut.org

ЈАВНА УСТАНОВА „АНДРИЋЕВ ИНСТИТУТ“ У ВИШЕГРАДУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

– ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ЈУ „АНДРИЋЕВ ИНСТИТУТ“ У ВИШЕГРАДУ ЗА 2024. ГОДИНУ –

Вишеград, јануар 2025. године

ПРАВНИ И ФОРМАЛНИ АСПЕКТИ

Јавна установа „Андрећев институт“ у Вишеграду основана Уговором о оснивању број 04/01-012-2-1190-1/13 закљученим дана 14.06.2013. године, између суоснивача Владе Републике Српске и Владе Републике Србије, на основу Споразума о специјалним и паралелним везама закљученим између двије Владе дана 26.09.2006. године.

Установа је формално регистрована уписом у судски регистар Окружног привредног суда у Источно Сарајево, односно Рјешењем број 061-0-РЕГ-13-000 235 од 20.06.2013. године. Оснивачи установе су дана 28.03.2016. године потписали Уговор о измјенама и допунама Уговора о оснивању Јавне установе „Андрећев институт“ број 04/1-012-2-2963-1/15 и тада је извршена допуна дјелатности установе, те је уписана нова дјелатност која се тиче рада библиотеке и то „91.01. Дјелатности библиотека и архива“ и извршена је измјена члана XVI истог уговора, којим је предвиђено формирање научног вијећа као стручног органа Института, те је предвиђено да број, састав и начин избора и трајање мандата чланова научног вијећа дефинише Статутом установе. Управни одбор установе је донио одлуку о измјенама и допунама Статута установе број АИ-54-01/16 дана 16.05.2016. године и тада су у Статут унијете наведене измјене. Оснивачи Влада Републике Српске и Влада Републике Србије су накнадно дали сагласност на измјене оснивачког акта и Статута установе, након чега је промјена уписана и код Окружног привредног суда Источно Сарајево.

У оквиру Андрећевог института формиране су двије самосталне организационе цјелине и то:

1. Секретаријат, као посебна организациона јединица
2. Научноистраживачки центар (НИЦ-а), као посебна организациона јединица, која обухвата 6 унутрашњих организационих јединица: Одјељење за књижевност, Одјељење за историју, Одјељење за српски језик, Одјељење за филм и медије, Одјељење за османистику и Одјељење за друштвене науке.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈУ „Андрећев институт“ у Вишеграду, поред директора, систематизовано је 18 радних мјеста, са 20 извршилаца, од тога 6 радних мјеста у оквиру Секретаријата и 12 радних

мјеста у оквиру НИЦ-а. У Институту је у 2024. години поред директора било запослено 8 радника, од чега 5 радника на неодређено вријеме и 3 радника на одређено вријеме. Почетком јануара мјесеца престао је радни однос на одређено вријеме једном раднику, а у априлу је један радник, запослен по уговору на одређено вријеме, засновао радни однос на неодређено вријеме.

У току године ангажован је одређен број радника по уговору о дјелу и уговору о ауторском дјелу сходно потребама и активностима Установе.

ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ

Андрићев институт у Вишеграду јединствена је установа науке и културе, а у озбиљном обиму и образовања, која обједињује својим радом настојања Републике Српске и Републике Србије да у овим областима остварују значајне резултате. Отуда дјеловање Андрићевог института осим научног има и шири значај.

Своје научне резултате из области друштвених и хуманистичких наука Андрићев институт је у 2024. години остварио кроз рад шест одјељења и то: Одјељења за књижевност, Одјељења за српски језик, Одјељења за историју, Одјељења за филм и медије, Одјељења за османистику и Одјељења за друштвене науке. Организовањем конференција, семинара, научних скупова, објављивањем зборника радова са научних конференција, монографија у којима се доносе научни резултати везани за одређене теме, периодичних публикација, развијањем своје библиотеке и галерије, Андрићев институт представља већ свуда препознатљиво научно и културно име.

РЕАЛИЗОВАНЕ АКТИВНОСТИ

У току 2024. године реализоване су следеће активности:

НАУЧНИ СКУПОВИ

Одјељења у оквиру Научноистраживачког центра Андрићевог института организовала су у 2024. години значајне конференције на којима су од стране великог броја учесника из различитих институција културе, науке и образовања из више земаља разматране различите научне теме. Након сваке одржане конференције објављују се зборници рецензираних радова.

У 2024. години одржане су следеће конференције:

1. Одјељење за српски језик одржало је седми научни скуп у оквиру реализације научног пројекта *Значај српског језика за очување српског културног идентитета* од 10. до 12. маја 2024. године. Овогодишња тема у оквиру опште теме пројекта била је *Брат и/или сестра у српском језику, књижевности и култури*. Тема је укључивала научну тематику трију подтема: 1) Брат у српском језику, књижевности, култури, 2) Сестра у српском језику, књижевности, култури, и 3) Брат и сестра у српском језику, књижевности, култури. У научној обради дате теме 22 реферата поднијела су 24 истраживача из Републике Српске и Србије и САД, и то: проф. др Данко Шипка (Државни универзитет Аризоне, САД); проф. др Часлав Николић (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац); проф. др Јасмина Дражић (Филозофски факултет Нови Сад); проф. др Сања Ђуровић (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац); др Наташа Вуловић Емонте (Институт за српски језик САНУ); проф. др Миланка Бабић (Филозофски факултет Пале); проф. др Рајна Драгићевић (Филолошки факултет Београд); проф. др Сања Куљанин (Филозофски факултет Пале); проф. др Саша Кнежевић (Филозофски факултет Пале); др Нина Аксић (Етнографски институт САНУ); проф. др Софија Милорадовић (Институт за српски језик САНУ); проф. др Биљана Самарцић (Филозофски факултет Пале); др Ксенија Миловановић (БИГЗ школство, Београд); проф. др Веселина Ђуркин (Педагошки факултет

- Сомбор); др Милан Громовић (Филозофски факултет Нови Сад); проф. др Милена Ивановић (Педагошки факултет Бијељина); доц. др Тања Русимовић (Универзитет Метрополитен Београд); др Ђорђе Ђурђевић (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац); доц. др Биљана Мишић (Филозофски факултет Пале); мср Бојана Кулићан Громовић (Филозофски факултет Нови Сад); мср Никола Пеулић (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац); проф. др Илијана Чутура (Факултет педагошких наука Јагодина); др Милица Становић (Факултет педагошких наука Јагодина) и проф. др Милош Ковачевић (Филолошки факултет Београд / ФИЛУМ Крагујевац).
2. Уприличен је научни скуп Одјељења друштвених наука Андрићевог института на тему: *Завјетни народи у свјетској историји: Срби на пријелому епоха* од 1. до 3. јула 2024. године. Реферате су поднијели сљедећи учесници: Богољуб Шијаковић (Православни богословски факултет у Београду), Дарко Ђого (Православни богословски факултет у Фочи), Слободан Рељић (Учитељски факултет, Београд), Олег Солдат (Филозофски факултет у Бањој Луци), Душан Достанић (Институт за политичке студије, Београд), Александар Петровић (Филолошки факултет у Београду), Слободан Антонић (Филозофски факултет у Београду), Владимир Коларић (Завод за проучавање културног развика, Београд), Зоран Чворовић (Правни факултет у Крагујевцу), Боривоје Милошевић (Филозофски факултет у Бањој Луци), Ивица Тодоровић (Етнографски институт САНУ, Београд).
3. Одјељење за српски језик сваке године у Андрићевом институту организује научни скуп о стваралаштву књижевника добитника „Велике награде Иво Андрић“ у тој години. Добитник „Велике награде Иво Андрић“ за 2023. годину био је пјесник и приповједач Енес Халиловић. Одјељење за српски језик организовало је од 5. до 7. јула 2024. године научни скуп: *Књижевно стваралаштво Енеса Халиловића*. У реализацији овог скупа реферате су поднијели: проф. др Миљасав Савић (Државни Универзитет у Новом Пазару); др Јана Алексић (Институт за књижевност и уметност Београд); Љиљана Пешикан Љуштановић (Филозофски факултет Нови Сад); проф. др Елма Халиловић (Државни Универзитет у Новом Пазару); проф. др Мина Ђурић (Филолошки

факултет Београд); др Ана Стишевић Миловановић (Институт за српску културу Лепосавић); др Душко Бабић (Српска књижевна задруга Београд); проф. др Илијана Чутура (Факултет педагошких наука Јагодина); проф. др Даница Андрејевић (Филозофски факултет Косовска Митровица); др Драгана Бошковић (Гимназија "Светозар Марковић" Нови Сад); др Милица Ђуковић (Институт за књижевност и уметност Београд); др Слободанка Шаренац (Гимназија Београд); проф. др Миланка Бабић (Филозофски факултет Пале); др Слађана Илић (Библиотека града Београда); мср Јована Дишић (Библиотека Голубац); др Предраг Јашовић (Народна библиотека Крушевац); проф. др Драгиша Бојовић (Филозофски факултет Ниш); др Јована Милованчевић (Радио-телевизија Србије); проф. др Јелена Марићевић Балаћ (Филозофски факултет Нови Сад); мср Неда Срећковић (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац), и проф. др Милош Ковачевић (Филолошки факултет Београд / ФИЛУМ Крагујевац).

4. У организацији Одјељења за књижевност одржан је скуп у периоду од 31. августа до 1. септембра под називом *Како предавати књижевност у условима четврте технолошке револуције?*. Учесће на скупу су изели: Александра Кузмић, Наташа Мицић, Слободан Николић, Иван Јевђовић, Катарина Вучић, Мирјана Стакић, Баљана Гагић-Јевђовић, Бошко Милосављевић, Милена Сувачаров, Марина Панић, Сандријела Касагић.
5. Уприличен је научни скуп Одјељења друштвених наука и Одјељења за књижевност Андрићевог института на тему: *Србија у доба СФРЈ: друштво и књижевност* од 27. до 29. септембра 2024. године. Реферате су поднијели следећи учесници: Драган Стојановић (Филолошки факултет у Београду), Бојан Јовановић (Балканолошки институт САНУ, Београд), Јана Алексић (Институт за књижевност и уметност, Београд), Весна Тријић (Народна библиотека Србије, Београд), Борис Булатовић (Архив Војводине, Нови Сад), Немања Каровић (Институт за књижевност и уметност, Београд), Бојан Ковачевић (Факултет политичких наука, Београд), Слободан Антонић (Филозофски факултет у Београду), Бошко Милосављевић (Земунска гимназија).
6. Одјељење за српски језик сваке године у октобру организује научни скуп посвећен јединицама појединих лингвистичких нивоа анализе, или појединим

лингвистичким дисциплинама и поддисциплинама. Ове, 2024. године скуп је имао тему: *Актуелна питања историје српског језика* и одржан је у Андрићевом институту од 11. до 13. октобра 2024. године. На скупу је поднесено 20 реферата, чији су излагачи били из Србије, Црне Горе и Републике Српске, и то: академик проф. др Јасмина Грковић-Мејдор (САНУ Београд); проф. др Виктор Савић (Филолошки факултет Београд и Институт за српски језик САНУ); мср Невена Милосављевић (Институт за српски језик САНУ); проф. др Надежда Јовић (Филозофски факултет Ниш); проф. др Марина Курешевић (Филозофски факултет Нови Сад); доц. др Јелена Стошић (Филозофски факултет Ниш); проф. др Владимир Поломац (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац); др Александра Цолић Јовановић (Филозофски факултет Нови Сад); проф. др Александар Милановић (Филолошки факултет Београд); проф. др Исидора Бјелаковић (Филозофски факултет Нови Сад); др Милена Зорић Латовљев (Висока школа струковних студија за образовање васпитача Нови Сад); др Ана Мацановић (Институт за српски језик САНУ); доц. др Јелена Газдић (Филолошки факултет Никшић); проф. др Јелица Стојановић (Филолошки факултет Никшић); доц. др Југослава Ракић Младеновић (Филозофски факултет у Косовској Митровици); проф. др Биљана Бабић (Филолошки факултет Бањалука); проф. др Ирена Цветковић Теофиловић (Филозофски факултет Ниш); проф. др Биљана Самарџић (Филозофски факултет Пале); доц. др Катарина Беговић (Филолошки факултет Београд); доц. др Тамара Лутовац Казновац (Филолошко-уметнички факултет Крагујевац), и проф. др Милош Ковачевић (Филолошки факултет Београд / ФИЛУМ Крагујевац).

- Одјељење за српски језик било је са Филолошко-уметничким факултетом у Крагујевцу суорганизатор научног скупа *Књижевно-лингвистичко-културолошка метеопоетика: јесен, зима*. Скуп је одржан у Андрићевом институту у Андрићграду од 8. до 10. новембра 2024. године. На скупу су учешће пријавила 24 истраживача, и то: са Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу: Маја Анђелковић, Милица Кандић, Анка Симић, Ђорђе Ђурђевић, Милена Нешић Павковић, Александра Чебашек Нешковић, Драгана Лисић, Драган Бошковић, Јована Анђелковић, Владимир Папић, Мирјана Секулић,

Верка Карић, Валентина Туловић, Никола Пеулић, Александра Матић, Бојана Раденковић Шошић, Милица Љубанић, Јелена Даниловић Јеремић, Марија Ненадић, Татјана Грујић, Тамара Јаневска, Ирена Селаковић, Маша Петровић Гујаничић, и са Филолошког факултета у Београду: Биљана Ристић. Готово сви реферати су били коауторски.

СЕМИНАР „СРПСКО-РУСКИ МОСТОВИ“

У оквиру програма Одјелења за српски језик и Одјелења за књижевност у Андрићевом институту од 10. до 16. новембра 2024. године одржан је Семинар *Српско-руски мостови*. Организатори семинара су Андрићев институт и Савез славистичких друштава Србије, а иницијатори скупа и чланови Организационог одбора су доц. др Јекатерина Ивановна Јакушкина са Филолошког факултета Московског државног универзитета „М. В. Ломоносов“ и проф. др Рајна Драгићевић, председник Савеза славистичких друштава Србије и професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

На семинару је учествовало укупно двадесет троје учесника – осамнаест учесника из Русије, троје учесника из Београда и двоје из Бањалуке: доц. др Јекатерина Јакушкина (Москва); проф. др Рајна Драгићевић (Београд); Кашина Алена (Москва), Гончарова Ксения (Санкт-Петербург), Аль-Салхадии Мариа (Москва), Стекачев Артём (Москва), Герасимов Иван (Саратов), Аксенов Даниил (Санкт-Петербург), Карташова Любовь (Москва), Каприелова Виктория (Москва), Храмцова Александра (Екатеринбург), Винихина Маргарита (Санкт-Петербург), Моренова Александра (Москва), Дадыкина Евдокия (Москва), Штин Элина (Нижний Новгород), Зимодро Светлана (Москва), Евдокимова Анастасия (Москва), Ярославцева Мариа (Москва), Мовчан Дарья (Москва), Небојша Ђорђевић (Београд), Милош Милићевић (Београд), Ангелина Симић (Бања Лука), Бојана Ковачевић (Бања Лука). Руски студенти студирају србистику, руску филологију, историју и међународне односе на универзитетима у Москви, Санкт Петербургу, Јекатеринбургу, Нижњем Новгороду и Саратову. Сви уче српски језик на својим универзитетима, па су могли да прате предавања на српском језику. Српски студенти су двојица студената докторских студија србистике из Београда и две студенткиње основних студија србистике из Бањалуке.

Циљ семинара је био анализа српско-руских језичких, књижевних, друштвених, историјских и умјетничких веза у прошлости и данас. Током пет радних дана, свакога дана по пет школских часова (5 пута по 45 минута), било је посвјећено по једном од ових аспеката српско-руских односа.

У понедјељак, 11. новембра, предавања су одржале проф. др Биљана Марић (Филолошки факултет Универзитета у Београду) и доцент др Јекатерина Јакушкина (МГУ). Предавања су била посвјећена сличностима и разликама у начину на који се заједничко прасловенско језичко наслеђе развијало у српском и руском језику.

У уторак, 12. новембра, предавања је одржала проф. др Ирина Антанасијевић (Филолошки факултет Универзитета у Београду). Проф. Антанасијевић је три школска часа посвијетила руској емиграцији која је населила Србију и Југославију после Октобарске револуције и која је допринјела развоју свих умјетности у Србији. Међутим, и Србија је руским умјетницима омогућила да несмјетано развијају своје таленте, што је показано на примеру стрипа, који су руски умјетници почели да развијају у Југославији, док у Совјетском Савезу ова врста умјетности није постојала између два свјетска рата. Након три часа предавања покренута је садржајна и богата дискусија која је трајала пуних деведесет минута. Студенти су постављали питања, а проф. Антанасијевић је на њих одговарала.

У сриједу, 13. новембра, предавања је одржао проф. др Мило Ломпар, професор Филолошког факултета у Београду и руководица Одјељења за књижевност Андрићевог института. Проф. Ломпар је током свог предавања које је трајало три школска часа изложио најважније чињенице у вези са историјским и културним српско-руским везама, а затим је у тај шири контекст унио чињенице у вези са српско-руским књижевним везама. Након предавања, услиједила је деведестоминутна дискусија, у којој је проф. Мило Ломпар одговарао на питања студената о паралелама у књижевним поступцима Андрића и Црњанског у односи на Толстоја и Достојевског, као и на друге разноврсне недоумице радознале публике.

Четвртак, 14. новембар, био је посвјећен српско-руским друштвеним везама. Предавања је о тој теми одржао проф. др Слободан Антонић, професор Филозофског факултета у Београду и руководица Одјељења за друштвене науке Андрићевог института. Руски студенти међународних односа посебно су нагласили значај и

квалитет предавања професора Антонића, па су се истакли и у дискусији која је трајала пуних деведесет минута након одржаних предавања.

Радни дио семинара био је завршен у петак, 15. новембра, када је предавања одржао проф. др Милош Ковић (Филозофски факултет Универзитета у Београду). Проф. Ковић је одржао предавања о српско-руским историјским везама. За три школска часа, професор је врло садржајно представио везе српског и руског народа кроз историју. Предавања је употпунио презентацијом, на којој су учесници семинара имали прилике да на мапама прате историјске промјене, ликове владара и слике и фотографије важних историјских догађаја. И ова предавања заокружена су дискусијом која је трајала 90 минута, током које су студенти постављали питања проф. Ковићу о оним сегментима његовог предавања који су их нарочито заинтересовали.

Поред богатог радног дијела, учесници семинара имали су прилике да четири дана заредом гледају у биоскопу по један филм Емира Кустурице. На репертоару су били сљедећи филмови: *Пепе, један узвишен живот*, *Дом за вешање*, *Сјећаш ли се Доли Бел* и *Андерграунд*. Учесници семинара су посјетили изложбу *Писмо и традиција*, коју је у Галерији Андрићевог института организовао Етнографски музеј из Београда. Руски студенти су са нарочитом пажњом посматрали етнографске предмете са ћириличким натписима. Приликом путовања ка Вишеграду, учесници семинара су имали прилике да посјете Дрвенград и манастир Успења Пресвјете Богородице у Добруну. Сарадници Андрићевог института провели су учеснике семинара кроз Андрићград, а сваког дана била је организована и једночасовна екскурзија по Вишеграду, за коју је била задужена проф. Дивна Васић, Вишеграђанка која је 2024. године објавила монографију *Андрић и Вишеград*, у издању *Чигоја штампа*. Учесници семинара су у више одвојених екскурзија могли да посјете стари мост у Вишеграду, градску библиотеку, учионицу Иве Андрића, кућу Иве Андрића, правословно гробље и споменик руским добровољцима који су погинули током рата деведесетих година борећи се на страни српских бораца, споменик учитељу Иве Андрића и његовој тетци и течи, као и Јеврејско гробље.

Семинар је протекао врло успјешно. Руски и српски студенти успоставили су међусобну сарадњу, као и сарадњу са професорима. Квалитет и садржај програма оцијенили су високим оцјенама. Медији су са доста пажње пропратили семинар. Руски

студенти су снимили кратки аматерски филм о семинару својој посјети вишеграду и Андрићевом институту који ће бити презентован Представништву Републике Српске у Русији.

АРХИВСКИ РАД, НАУЧНИ РАД И ТЕРЕНСКА ИСТРАЖИВАЊА ОДЈЕЉЕЊА ЗА ОСМАНИСТИКУ

У оквиру два међународна пројекта на којима активно ради, сарадник Одјелења за османистику је провео четири недјеље у Истанбулу. Највећи дио истраживања обавио је у Османском архиву Председништва владе Републике Турске, током којег је вршио снимање грађе везане за Земљу Павловића и околне области.

Рад *Кула и мост на Жепи великог везира Топал Реџеп-паше* биће завршен до краја априла 2025. године.

Током три квартала 2024. године сарадник Одјелења за османистику наставио је да транскрибује и преводи грађу за студију о Ужицу у 15. и 16. веку и за чланак о дербенду, караванском коначишту и средишту кнежине Мокра Гора. Такође се бавио убикацијом насеља влаха Барче у Земљи Павловића 1489. године, која омогућава да се утврди докле се та област простирала на источној страни. За то је користио бројне пописе Старог Влаха, војне топографске карте и тродневна теренска истраживања са стручном пратњом археолога.

У мају је са археологом Дејаном Булићем обавио рекогносцирање терена и снимање дроном на Павловини. Том приликом пронађени су нови остаци бедема и кула, који потврђују све оно што је претпостављано о изгледу Горњег и Доњег Града Вишеграда.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ФИЛМ И МЕДИЈЕ

У 2024. години, Одјелење за филм и медије Андрићевог института наставило је рад на обогаћивању садржаја своје интернет странице, која је прилагођена савременим потребама друштва и научне јавности. На сајту су доступни зборници научних скупова и монографске публикације, чиме је вриједна научна грађа постала лако доступна истраживачима из различитих области. Такође, Одјелење је пратило све активности у оквиру института, укључујући научне скупове, предавања, изложбе и промоције, те

формирало дигиталну архиву видео-записа, која је доступна на званичној интернет страници. Ова архивска база представља важан ресурс за будуће истраживаче и љубитеље науке, умјетности и културе.

ПЕЧАТ ХУМАНИСТИКЕ

На интернет страници је покренута рубрика *Печат хуманистике*, са циљем промовисања хуманистичких вриједности у времену све већег ослањања на технологију. Ова рубрика обрађује теме из друштвеног живота, културе и науке кроз хуманистички аспект, пружајући текстове који су истовремено научно утемељени и приступачни широј публици. Објављивањем оваквих текстова, Андрићев институт подстиче младе истраживаче да се определијеле за научни рад, пружајући им инспирацију и ресурсе који повезују хуманистичке традиције са савременим изазовима.

ПРЕДАВАЊА

У Андрићевом институту у 2024. години одржана су следећа предавања:

1. проф. др Слободан Антонић одржао је предавање на тему *Додатни глас на изборима за родитеље – могуће рјешење демографске кризе* (31. март 2024. године)
2. проф. др Милош Ковић одржао је предавање под називом *Српска историографија: Насљеђе, изазови, перспективе* (9. април 2024. године)
3. проф. др Мило Ломпар одржао је предавање на тему *Књижевност и шах* (26. април 2024. године)
4. др Оливер Суботић одржао је предавање на тему *Хришћански одговор на изазов вјештачке интелигенције* (1. јун 2024. године, у сарадњи са Српским соколским друштвом „СОКО“ Добрун-Вишеград)
5. др Срђан Катић одржао је предавање под називом *Вишеград у Земљи Павловића и раном периоду османске власти* (18. октобар 2024. године)

САЈМОВИ КЊИГА

Андрићев институт је у периоду од 19. до 27. октобра 2024. године учествовао на 67. Међународном београдском сајму књига, гдје је многобројној публици представио

своју богату издавачку дјелатност. Андрићев институт је на промоцији одржаној 26. октобра представио изузетну продукцију својих научних и научно-популарних издања, што је изазвало велико интересовање и потврдило значај ове установе на домаћој и регионалној културној сцени.

САРАДЊА

Сарадња са другим институцијама првенствено се огледала у учешћу угледних научника и професора на научним скуповима, конференцијама и у публикацијама Одјељења Андрићевог института. До сада је остварена сарадња са сљедећим факултетима: Филозофским факултетом у Источном Сарајеву, Филозофским факултетом у Бањалуци; Филолошким факултетом у Београду, Филолошко-уметничким факултетом у Крагујевцу, Институтом за српски језик САНУ, Филозофским факултетом у Косовској Митровици, научним институтима, школама, библиотекама, посебно Народном и универзитетском библиотеком у Бањалуци, Народном библиотеком Србије и Библиотеком Матице српске.

Андрићев институт и даље ради на развијању COBISS базе активним укључивањем података о фонду Библиотеке Института. Ради се и на развијању библиографије издавачке дјелатности Андрићевог института и библиографије истраживача који сарађују са Андрићевим институтом.

ВЕЛИКА НАГРАДА ИВО АНДРИЋ

Жири за додјелу „Велике награде Иво Андрић“ у саставу Слађана Илић (предсједник), проф. др Мило Ломпар и Желидраг Никчевић донио је једногласну одлуку да се „Велика награда Иво Андрић“ за 2023. годину додели Саши Радојчићу за збирку песама *Тобоган*.

Жири за додјелу „Велике награде Иво Андрић“, у саставу Слађана Илић (предсједник), проф. др Мило Ломпар и Желидраг Никчевић, донио је једногласну одлуку да се „Велика награда Иво Андрић“ за животно дело за 2023. годину додели књижевнику и академику Абдулразику Гурни.

Свечано уручење награде уприличено је на Видовдан, 28. јуна 2024. године. Додјелу „Велике награде Иво Андрић“ пратио је наступ *Аморосо дуа*, младих умјетника са Музичке академије Универзитета у Источном Сарајеву, Вехбије Хоџића и Сенке Слипац, који су изводили дјела класичне и филмске музике.

ПОЗОРИШНА ПРЕДСТАВА „КЊИГА О МИЛУТИНУ – ДЕО ПРВИ“

Као завршни догађај свечаности доделе „Велика награда Иво Андрић“, била је изведена позоришна представа „Књига о Милутину – део први“, Звездара театра, у режији истакнутог Егона Савина. Ова представа, базирана на истоименом роману Данка Поповића, доноси снажну антиратну поруку кроз животну причу Милутина Остојића, коју маестрално тумачи Ненад Јездичић. Представа, са трајањем од 105 минута, успјева да кроз једноставну сценографију и снажан драмски израз пренесе све слојеве и комплексности живота обичног српског сељака, те његовог размишљања о бесмислу рата и животним вриједностима.

БИБЛИОТЕКА „ИВО АНДРИЋ“

Библиотека „Иво Андрић“ основана је у оквиру Андрићевог института и својим фондом и услугама прати његов рад. У фонду се, поред публикација на српском језику, налази и одређени број публикација на страним језицима (енглеском, њемачком, руском, италијанском, шпанском). Библиотека посједује референсну литературу (енциклопедије, приручнике, рјечнике и др). Намјена библиотеке је да свој фонд и услуге понуди научним радницима Института, учесницима конференција и скупова који се у оквиру Института организују, као и истраживачима из области којима се Институт бави.

Библиотека Андрићевог института се 2015. године прикључила систему COBISS, и од тада редовно попуњава електронску базу података и електронски каталог. На тај начин Библиотека корисницима на најбољи начин омогућава приступ потребним информацијама и забиљеженом знању у научне и образовне сврхе. Поред приступа публикацијама из сопственог фонда, Библиотека омогућава приступ и помоћ у претраживању онлајн база података и информација у електронском облику.

У Библиотеци је током 2024. године вршена набавка, селекција, каталогизација, класификација и смјештај библиотечког фонда, стручно усавршавање запосленог библиотекара, као и остваривање и унапређење сарадње са другим библиотечким установама (на пољу достављања обавезног примјерка публикација, међубиблиотечке позајмице и др). У електронски каталог библиотеке унето је укупно око 9000 библиографских записа монографских публикација.

Од 2024. године у отпочета је обрада периодичних публикација у систему COBISS и у базу је унето око 700 годишта часописа и других серијских публикација.

У октобру 2024. године запослена библиотекарка присуствовала је курсу „Прелазак на каталогизацију са нормативном контролом у COBISS систему“ у организацији Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

За објављене зборнике радова са конференција одржаних у Андрићевом институту запослена библиотекарка ради аналитичку обраду до нивоа појединачног рада. Такође, води се текућа библиографија издања Андрићевог института.

Запослена у библиотеци „Андрићевог института“ објавила је следеће радове током 2024. године:

1. Селективна библиографија Саше Радојчића за период 2013–2023. / Гордана Станчић // ЛИК : часопис за литературу, језик и културу / главни и одговорни уредник Милош Ковачевић. – ISSN 2303-8640. – Год. X, бр. 15 (2023). – Стр. 213–221.
2. Библиографија бр. 1–50 / Гордана Станчић // Историјске свеске / главни и одговорни уредник Емир Кустурица, уредник Мирослав Перишић. – ISSN 2303-5293. – Број 51 (2023). – Стр. 1–26.

ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ АНДРИЋЕВОГ ИНСТИТУТА

Од 2015. године Андрићев институт започео је издавачку дјелатност.

Књиге објављене у 2024. години:

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ (уредник проф. др Мило Ломпар)

Библиотека Научни скупови Одјељења за књижевност

Критичко издање дела Иве Андрића : (Задужбина Иве Андрића, Београд) : зборник радова са научног скупа одржаног 23. и 24. септембра 2023. године у организацији Одјељења за књижевност Андрићевог института / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица ; уредник Мило Ломпар]. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 359 стр. ; 20 см. - (Библиотека Научни скупови Одјељења за књижевност. Коло Зборници радова ; књ. 27)

Библиотека Културе у сусрету

Агонија ероса / Бјунг-Чул Хан ; предговор Ален Бадију ; с немачког превела Оливера Дурбаба. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 59 стр. ; 20 см. - (Културе у сусрету ; књ. 13)

Либерализам сам против себе : хладноратовски интелектуалци и настајање нашег доба / Самјуел Мојн ; с енглеског превела Сандра Јосиповић. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 278 стр. ; 20 см. - (Културе у сусрету ; књ. 14)

Периодичне публикације

Часопис *ЛИК*

Објављена је једна свеска часописа *ЛИК* (св. бр. 15).

Од 2017. године сваком чланку у часопису додјељује се дигитални идентификатор (DOI) који омогућава да се сваки текст из часописа помоћу тога броја препозна и да му се приступи електронски са било ког мјеста на свијету. Од 2020. године обраду врши Народна и универзитетска библиотека Републике Српске у Бањалуци, која има уговор и лиценцу од CROSS REF-а. Од године 2024. године часопис има категорију М51 на листи научних часописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, чиме је сврстан у часописе од националног и културног значаја.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК (уредник проф. др Милош Ковачевић)

Библиотека Научни скупови

Значај српског језика за очување српског културног идентитета. VI, Отац у српском језику, књижевности и култури / радови са научног скупа „Отац у српском језику, књижевности и култури”, одржаног у Андрићграду 19, 20. и 21. маја 2023. године ; [главни и одговорни уредник Емир Кустурица] ; [уредник Милош Ковачевић]. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 470 стр. ; 20 см. - (Одјелење за српски језик. Библиотека Научни скупови ; књ. 11)

Актуелна питања синтаксе реченице српског језика : радови са научног скупа „Актуелна питања синтаксе реченице српског језика”, одржаног у Андрићграду 6, 7. и 8. октобра 2023 / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица]. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 499 стр. ; 20 см. - (Библиотека Научни скупови. Одјелење за српски језик ; књ. 12 / уредник едиције Милош Ковачевић)

Библиотека Добитници Андрићеве награде

Књижевно стваралаштво Владимира Кеџмановића / (радови са научног скупа Књижевно стваралаштво Владимира Кеџмановића, одржаног 21-23. априла 2023. године у Андрићграду) ; [главни и одговорни уредник Емир Кустурица]. - [Вишеград] : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 370 стр. ; 20 см. - (Библиотека Добитници Андрићеве награде. Одјелење за српски језик / уредник едиције Милош Ковачевић ; књ. 7)

Песништво Мирослава Максимовића : (радови са научног скупа Песништво Мирослава Максимовића, одржаног 7–9. јула 2023. године) / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица]. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 325 стр. ; 20 см. - (Библиотека Добитници Андрићеве награде. Одјелење за српски језик ; књ. 8 / уредник едиције Милош Ковачевић)

Библиотека Знамен србистике

Не(с)познато у српској синтакси / Милош Ковачевић. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 267 стр. ; 20 см. - (Библиотека Знамен србистике. Одјелење за језик ; књ. 15)

Огледи из српске дериватологије / Рајна Драгићевић. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). – 330 стр. : табеле ; 20 см. - (Библиотека Знамен србистике. Одјељење за језик ; књ. 16)

На рубовима синтаксе / Ана Јањушевић Оливери. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). – 292 стр. : табеле ; 20 см. - (Библиотека Знамен србистике. Одјељење за српски језик ; књ. 17)

Стандардно и нестандардно у језику / Тијана Ашић. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). – 318 стр. ; 20 см. - (Библиотека Знамен србистике. Одјељење за језик ; књ. 18)

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ (уредник проф. др Слободан Антонић)

Библиотека Научне монографије

Криза модерне цивилизације и спасење : Шелеров пројекат / Марио Калик. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 325 стр. ; 20 см. - (Библиотека Научне монографије. Одјељење за друштвене науке / уредник едиције Слободан Антонић ; књ. 3)

Ко су и шта мисле српске феминисткиње : Друштвена обележја феминистичког покрета у Србији / Ана Вуковић. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - [225] стр. ; 20 см. - (Библиотека Научне монографије. Одјељење за друштвене науке / уредник едиције Слободан Антонић ; књ. 4)

Библиотека Научни скупови

Култура поништавања и поништавање културе: српски „случај” : (радови с истоименог научног скупа одржаног у Андрићграду, 27. јуна 2023) / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица ; уредник едиције Слободан Антонић]. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). – 316 стр. ; 20 см. - (Библиотека Научни скупови. Одјељење друштвених наука ; књ. 2)

Библиотека Заједнички научни скупови. Одјељења друштвених наука. Одјељење за књижевност

Русија у совјетској епохи : друштво и књижевност : радови с истоименог научног скупа одржаног у Андрићграду, 14. октобра 2023 / [главни и одговорни уредник Емир Кустурица]. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 250 стр. ; 20 см. - (Библиотека Заједнички научни скупови. Одјељења друштвених наука. Одјељење за српски језик ; књ. 1 / уредници едиције Слободан Антонић, Мило Ломпар)
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ (уредник др Мирослав Перишић)

Библиотека Знакови

Тито и Совјети : 1944–1980 : (Стаљин, Хрушчов, Брежњев) / Љубодраг Димић. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 384 стр. ; 21 см. - (Библиотека Знакови ; књ. 10)

Срби и Југославија : изгубљени век : (догађаји, појаве, процеси) / Љубодраг Димић. - 1. изд. - Вишеград : Андрићев институт, 2024 (Београд : Белпак). - 369 стр. ; 20 см. - (Библиотека Знакови. Одјељење историју / главни и одговорни уредник Емир Кустурица ; књ. 11)

Периодичне публикације

Историјске свеске, број 51.

ГАЛЕРИЈА „ПЕТАР ЛУБАРДА“

Галерија Андрићевог института *Петар Лубарда* функционише као умјетнички изложбени простор у оквиру Андрићевог института од 2014. године, са основним циљем да представи савремено умјетничко стваралаштво и оствари дијалог са широм културном јавношћу. Рад Галерије је усмјерен на излагање дјела одабраних и референтних умјетника, како би се локалној а и широј публици пружила могућност упознавања са актуелним умјетничким тенденцијама и праксама. Изложбена политика Галерије осмишљена је с намјером да се представе радови афирмисаних и признатих умјетника, чиме се подстиче развој културног и умјетничког живота на локалном и глобалном нивоу. Галерија *Петар Лубарда* је просторно и технолошки у потпуности

опремљен умјетнички простор, који се у протеклим годинама истакао амбициозним програмом мјесечних изложби. Поставке које су реализоване током овог периода представљају разноврсне и изазовне умјетничке концепте еминентних стваралаца, чиме је галерија постала један од значајнијих центара савременог умјетничког изражавања у региону.

У склопу своје програмске дјелатности, Галерија Андрићевог института редовно организује изложбе, те развија сарадњу са сродним институцијама у земљи и иностранству, подстичући културну размјену и интернационалну сарадњу. Поред тога, Галерија у свом раду посебан акценат ставља на едукативни сегмент, који се реализује кроз стручна вођења и радионице, како би се публици омогућило дубље разумијевање презентованих дјела и умјетничких контекста уопште.

У 2024. години, изложбена активност Галерије *Петар Лубарда* имала је за циљ не само естетско обogaћивање и интелектуално упознавање јавности са савременим умјетничким токовима, већ и подстицање критичког разматрања значаја умјетности у друштвеном контексту. Изложбе су служиле као платформа за информацију и едукацију, а такође су омогућиле јавности да развије дубљу свијест о важности умјетности као друштвеног феномена који обogaћује културни живот заједнице и оснажује национални идентитет.

• **Ретроспективна изложба академског сликара Ратка Лалића под називом *Годишња доба – записи на површини земље* (26. јануар 2024)**

У оквиру културног програма седамнаестог издања престижног Међународног филмског и музичког фестивала *Кустендорф*, 26. јануара 2024. године Галерија Андрићевог института је представила ретроспективну изложбу истакнутог академског сликара Ратка Лалића. Изложба, симболично названа *Годишња доба – записи на површини земље*, пружила је публици јединствен увид у умјетничко наслеђе и еволуцију стваралаштва Лалића, чија су дјела већ дуго дио националног културног блага. Ова изложба, која је приређена као постхумна почаст великану српског сликарства, приказала је деликатну хармонију боја и емоција, кроз коју Лалић маестрално преноси своју фасцинацију и дубоко разумијевање природе. Посјетиоци су имали прилику да се упусте у визуелно путовање кроз различите фазе његовог

стваралаштва које се одликује импресионистичким приступом, богатим колоритом и изражајном емотивношћу.

Ретроспективна изложба *Годишња доба – записи на површини земље* пружила је прилику да се дивимо дјелима овог изузетног умјетника, као и тренутак за интроспекцију и одавање почаст Ратку Лалићу, чија дјела и даље сведоче о његовој страсти, таленту и неизбрисивом доприносу свијету умјетности. Изложба слика *Годишња доба – записи на површини земље* је прва изложба приређена након смрти умјетника а на свечаном отварању публици и јавности се обратио директор Андрићевог института Емир Кустурица.

• **Изложба слика *Двојност портрета*, академског сликара и илустратора Славка Крунића (28. јуна 2024)**

У Галерији Андрићевог института *Петар Лубарда* у оквиру обиљежавања Видовандких свечаности 28. јуна 2024. године отворена је изложба новосадског сликара и илустратора Славка Крунића.

Изложба која носи назив *Двојност портрета* приказала је домишљат умјетнички излагачки подухват који се састоји из два сегмента: слика и прича. Свака слика испраћена је причама Давида Албахарија, Мирјане Огњановић и Елоди Пинел, као својеврсним измаштаним биографијама које нуде занимљиву реалност, ону непостојећу. Поигравајући се са реалношћу историјских података, ликове са Крунићевих слика претворили су у аутономне личности. А сам сликар одушевљено прихвата туђа домаштавања, и тврди како има луду срећу да су значајни културни дјелатници пристали да својим причама оживе портрете које ствара, и радо препушта другима авантуру писања оваквих необичних тумачења, јер је то начин да измаштани ликови са његових слика освоје још већу самосталност.

У Крунићевом опусу портрет као тема је полажиште за испитивање могућности слике као сатире чије конотације почињу именовањем и референцама на сликарство ренесансе и барока. Славко Крунић идентификује особине приказаних ликова помоћу језичке игре петрификованим синтагмама или неологизмима. У означавању сваког портрета крије се дескрипција која позива тумача/посматрача да настави наратив одабиром литерарне форме која одустаје од довршености. Атрибут двојност у називу

изложбе открива да се портрет испољава на два начина помоћу методолошког постулата који у миметичкој природи портрета види и одсуство и присуство приказаног. Славко Крунић ову карактеристику портрета преводи у експеримент који треба да разоткрије својства људи и свијета.

Чину отварања изложбе, поред директора Андрићевог института Емира Кустурице, присуствовали су предсједник Републике Српске Милорад Додик и Његова светост патријарх српски Порфирије.

• **Студијска изложба Етнографског музеја из Београда *Писмо и традиција – натписи на етнографским предметима*, аутора Вјере Медић (26. септембра 2024)**

У оквиру манифестације *Дани Србије у Српској* 26. септембра 2024. године Министарство културе Републике Србије и Општина Вишеград у Галерији Андрићевог института уприличили су изложбу *Писмо и традиција - Натписи на етнографским предметима*, која представља студијску изложбу Етнографског музеја из Београда.

Тема изложбе је освјетљавање неформалних и неинституционалних начина ширења писма у традиционалној српској култури. Настала је као резултат истраживања комплексног садржаја фонда једног од најстаријих музејских институција у Србији, који ове године обиљежава 120 година од Прве сталне поставке. Такође, једно од првих истраживања проведено уз помоћ дигитализоване музејске документације.

На изложби су представљени различити облици мотива писма: од појединачних слова до дуже поруке, заступљени као украсни елемент на предметима у свакодневној употреби. Поред примјерака из 18. вијека, ови специфични облици настали су у највећој мјери током 19. вијека, у вријеме широко утемељених вриједности традиционалне културе. На изложби етнографских предмета јасно се прате однос, развој и укрштање два културна модела у Србији 19. вијека. Изложба *Писмо и традиција - Натписи на етнографским предметима* Етнографског музеја из Београда је овим приказивањем први пут представљена публици у Републици Српској. Аутор изложбе: Вјера Медић, музејски савијетник, етнолог.

Број: АИ-95-01/25

Датум: 29.01.2025. године

Директор ЈУ „Андрићев институт“

Емир Кустурица